

تغییر شرایط ازدواج دختران

مواد 1043 و 1044 قانون مدنی این روزها محل بحث است، بحث بر سر این که اصلاح به شود یا نشود.

مواد 1043 و 1044 قانون مدنی این روزها محل بحث است، بحث بر سر این که اصلاح به شود یا نشود. یک نماینده زن مجلس دست گذاشته روی این دو ماده و عزم اصلاح کرده، به گفته خودش کلی مطالعه کرده و لابه لای نظرات فقها کاویده تا راهی پیدا کند برای تغییر دو جزء از قانون مدنی که سابقه نگارشش برمی گردد به سال 1307. تصویر تغییر شرایط ازدواج دختران

با این که در ماده 1044 قانون مدنی تاکید شده که اگر پدر یا پدربزرگ از دادن اجازه امتناع کنند دختر می‍tواند با معرفی مرد مورد نظر به مرجع قانونی، اجازه ازدواج را از دادگاه مدنی خاص بگیرد، ولی حمیده زرآبادی می‍tگوید اگر طرح اصلاح این بخش از قانون مدنی به سرانجام برسد بار این کار از دوش محاکم برداشته می‍tشود و دیگر نیازی به رای دادگاه نیست.

او که طراح طرح پیشنهادی است و طرحش را به قید یک فوریت به دست هیات رئیسه مجلس رسانده، سه موضوع را پیشنهاد کرده تا جایگزین اذن پدر در ازدواج دختران باشد: اول رسیدن به سن 28 سال، دوم داشتن حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و سوم داشتن پنج سال سابقه کار و بیمه.

درباره این سه شرط بحث بسیار است و موافقان و مخالفان با نگاهی گاه خوشبین و گاه بدبین به آن نگاه می‍tکنند از جمله سهیل طاهری وکیل دادگستری که به ما می‍tگوید در نگارش این طرح، کارشناسی‍tهای لازم انجام نگرفته یا کارن روحانی استاد حقوق دانشگاه که در گفت‍tوگو با ما تلاش در جهت اصلاح این بخش از قانون مدنی را رویکردی مترقی می‍tداند. در این میان عده‍tای نیز یا در حال بررسی و جمع و جور کردن افکار خویش‍tاند یا ترجیح می‍tدهند فعلا سکوت کنند تا روزی که طرح پیشنهادی به صحن علنی مجلس بیاید مثل یکی از بانوان نماینده مجلس که به ما می‍tگوید هنوز در مورد سه معیار پیشنهادی قانع نشده و اساسا ایجاد حساسیت درباره برخی مسائل را لازم نمی‍tداند؛ او مایل نبود که حتی نامش در این گزارش ذکر شود.

واکنش فقها و اساتید حوزه به این پیشنهاد نیز قابل توجه است. آیت‍t... غرویانی، استاد حوزه و دانشگاه اگرچه از تلاش برخی نماینده‍tها برای کوتاه کردن فرآیند دادرسی قدردانی می‍tکند، اما معیارهای تعیین‍tشده را چندان مطابق با واقعیت جامعه نمی‍tداند.

فلسفه 3 تغییر

ایجاد تغییر در قوانینی که به نوعی به زنان و دختران مربوط می‍tشود همیشه در کشورمان کاری دشوار بوده است. این قوانین همیشه گره خورده‍tاند به مبانی فقهی و امورات شرعی، حتی قانون مدنی ما که گرچه در نگارشش از قوانین فرانسه و تا حدی سوییس الهام گرفته شده ولی در مجموع قانونی است بازتاب‍tدهنده فقه امامیه.

به همین دلیل منتقدی همچون سهیل طاهری می‍tگوید تعیین سن 28 سال برای ازدواج بی اذن دختران، نه خاستگاه قانونی دارد و نه فقهی، ضمن این که مشخص نیست دارا بودن مدرک کارشناسی ارشد یا پنج سال سابقه کار و بیمه چه ارتباطی با وجود اهلیت نکاح و تشخیص مصلحت در یک دختر دارد.

ولی کارن روحانی برخلاف او معتقد است که سه معیار پیشنهادی بر رشد فکری و قدرت تمیز دختران تمرکز دارد و همان‍tگونه که در قانون تابعیت، 25 سالگی ملاک قرار گرفته و ملاک رشد در 18 سالگی محقق می‍tشود، در ازدواج دختران نیز 28 سالگی می‍tتواند یک معیار منطقی باشد.

اما فراتر از استدلال‍tهای موافقان و مخالفان، حمیده زرآبادی در گفت‍tوگو با ما از فلسفه سه شرط

پیشنهادی؛ اش می؛ گوید. او گویا نظرات همه فقها را مطالعه کرده و دریافته که آنها علاوه بر رشد عقلی، استقلال مالی و فکری را نیز از معیارهای رشد دانسته؛ اند، همچنین با عنایت به این که در شرع به دختر رشیده اشاره شده که نیاز به اذن پدر ندارد؛ سعی کرده تا رشیده بودن را تعریف کند.

به این ترتیب داشتن حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد به زعم او می؛ تواند یکی از معیارهای تایید رشد عقلی باشد؛ همچنین داشتن پنج سال سابقه کار که به تعبیر او یکی از ملاک؛ های احراز استقلال مالی است.

اما حمیده زرآبادی درباره علت تعیین 28 سالگی توضیحات عینی؛ تری دارد و به ما می؛ گوید که طبق آمارهای رسمی 85 درصد از ازدواج؛ ها از 19 تا 29 سالگی انجام می؛ شود ضمن این که اگر الگوی سنی ازدواج دختران را بررسی کنیم 28 سالگی آستانه حرکت به سمت مجرد است، برای همین بپراه نیست اگر این سن مبنای ازدواج بی؛ اذن پدر تعیین شود.

با این حال اشکالاتی که آیت؛ ا... غرویان به این معیارها وارد می؛ کند، قابل تامل است؛ آن؛ طور که او می؛ گوید اینها معیارهای مناسبی به نظر نمی؛ رسند چون ممکن است خانمی به رشد لازم و بلوغ فکری کافی رسیده باشد، اما به دلایل مختلف نتوانسته باشد درس بخواند یا همان خانم که درس زیادی هم نخوانده و بیمه مستقل هم ندارد در سن 25 سالگی توان تصمیم؛ گیری درباره آینده؛ اش را داشته باشد و بتواند به درستی در مورد ازدواجش تصمیم؛ گیری کند.

او ادامه می؛ دهد: از نظر من بهتر است معیارهایی برای تعیین رشد یافتگی زنان در نظر گرفته شود که عرف ما آنها را به عنوان معیارهای واقعی انتخاب همسر پذیرفته باشد. در هر حال، این طرح معلوم نیست چه زمانی به صحن علنی مجلس بیاید چون پیگیری؛ های زرآبادی معلوم کرده که بیش از 20 طرح در هیات رئیسه مجلس جلوتر از طرح پیشنهادی او ایستاده؛ اند. اما روزی که طرح اصلاح دو ماده از قانون مدنی در مجلس مطرح شود به فرض تصویب و ارسالش به شورای نگهبان بازهم دست اندازهای زیادی تا تصویب نهایی دارد. با این حال اما خوب است فرصت؛ ها و تهدیدهایی که این اصلاحیه ایجاد می؛ کند کنارهم دیده شود مثلا به دختران توانمندی فکر کرد که پدرانشان زندانی یا معتادند یا دخترانی که فرزند طلاق؛ اند و تجربه نشان داده هنگام ازدواج به احتمال زیاد با لجاجت؛ های پدر روبه؛ رو می؛ شوند ولی با برداشته شدن این اذن، ازدواجشان بی؛ دغدغه؛ شود. از سوی دیگر اما باید به ارزش؛ های خانواده؛ های سنتی ایرانی نیز فکر کرد، چون برخی خانواده؛ ها ممکن است اصلاح قانون مدنی را به تلاش قانون برای به حاشیه راندن خانواده در ازدواج؛ ها تعبیر کنند.